

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտերձագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

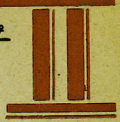
Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

506

1658-6

ՊՐՈԼԵՏԱՐՆԵՐ ԲՈԼՈՐ ՑԵՐԿՈՒՆԵՐԻ ՄԻԱՑԵՔ

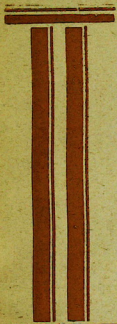
ԱՐՅԵՍՏԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

ՅԵՎ Ս Ո Ց Ի Ա Լ Ա Կ Ա Ն
Ա Պ Ա Հ Ո Վ Ա Գ Ր Ո Ւ Թ Յ Ո Ւ Ն Ը

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՐՅՄԻՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԽՈՐՀՐԴԻ

ՅԵՐԵՎԱՆ 1928 Ք.

119

000

Handwritten mark or signature in the lower middle section.

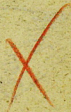
ԱՐՅԵՍՏԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

ՅԵՎ

ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

70804
A II
23949

Թարգմ. ԳՐ ԲԱԼԱՍԱՆՑԱՆ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՐՅՄԻՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԽՈՐՀՐԴԻ № 73

ՅԵՐԵՎԱՆ

1928 թ.

ՀԱՅԳՈՒԿՐԱՅԻ Ի ՏՊՐՔՆ

ՊԱՏԿԻՔ 1300

ԳՐԱԴԱՐԱՆ 515 Բ. ԵՐԵՎԱՆ 500.

ԱՐՇԵՍՏԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՅԵՎ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

I. ԽՍՀ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱ- ԳՐՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՈՒՆՔՆԵՐԸ

ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՏԵՍԱԿՆԵՐԸ ՅԵՎ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՎԱԾՆԵՐԻ ՇՐՋԱՆԸ

Հոկտեմբերյան Հեղափոխության հետևանքով ԽՍՀ Միությանում պետական իշխանությունն անցավ բանվորական դասակարգի ձեռքը, վորի շնորհիվ էլ սոցիալական ապահովագրության ուժերով գործը դրվեց բոլորովին այլ հիմքերի վրա:

Մեր օրենսդրությունը (Աշխորհնազիբք, հոդ. 176-ը) նախատեսում է բանվորի ապահովությունը բոլոր այն դեպքերում, յերբ նա իրենից անկախ պատճառներով և արտադրության բնույթի և պայմանների հետևանքով զրկվում է (կորցնում է) իր դատումից: Ահա և այդ պատճառով է, վոր մեր սոցիալական ապահովագրության գործը այնպես է կազմակերպած, վոր ընդգրկում է սոցիալական ապահովագրության հետևյալ տեսակները.

ա) Իժևիական լիակատար ոգնություն (բուժարանային, հիվանդանոցային և մասնագիտական) թե՛ ապահովագրված բանվորներին ու ծառայողներին, և թե՛ նրանց ընտանիքների անաշխատունակ անդամներին:

բ) Եպատ ժամանակավոր անաշխատունակություն դեպքում (հիվանդության, խեղանդամության, քարանձակի, հրկից, ծննդարերության, ընտանիքի հիվանդ անդամին խնամելու անհրաժեշտության).

դ) Հրացուցիչը նպատակ ունի օգտակարություն բերելու գնալու և նորածին մանկանք խնամելու համար անհրաժեշտ իրերը գնելու (մանկան օժիտ) և յերեսխային կերակրելու համար (սննդաղյուծ) ու նպատակ ունի ապահովագրվածի կամ նրա խնամքին ապրող բնտանիքի անդամին մահվան գնալու (Թագման նպատակ) :

դ) նպատակ ունի օգտակարություն բերելու :

յե) կենսաթոշակ վարձու աշխատանքում կամ նրա հետևանքով խեղանդամացած բանվորներին և ծառայողներին :

զ) կենսաթոշակ վարձու աշխատանքում կամ նրա հետևանքով արհեստակցական հիվանդացումներից անաշխատունակ գործածած բանվորներին և ծառայողներին :

կ) կենսաթոշակ աշխատանքի մեջ բնականուր հիվանդությունների կամ դառամություն հետևանքով աշխատունակությունը բնաձիշկ կորցրած բանվորներին ու ծառայողներին (աշխատանքի անկարողներին) :

ը) կենսաթոշակ մահացած կամ անհայտ կորած ապահովագրվածների բնտանիքների անաշխատունակ անդամներին :

թ) կենսաթոշակ վաստակավոր լուսաշխատավորներին (ուսուցիչներին և ուսուցչուհիներին) :

Այսքան ընդարձակ և բազմակողմանի ապահովագրություն վորն ընդգրկի ապահովագրական բխկի բոլոր տեսակները, աշխարհիս յերեսին գոյություն չունի և վոչ մի յերկրում, բացի ՌՍՀ Միությունից : Բացի այդ մեկնում օտյալական ապահովագրությունը տարածվում և մարդկանց ափելի լայն շրջանի վրա, քան վորեև այլ յերկրում : Աշխորենագիրքը նախատեսում և, վոր զույգիսկան ապահովագրությունը տարածվում և վարձու աշխատանքով գրազված բոլոր անձանց վրա, ուր ել վոր գրազված լինին նրանք, պետական հասարակական, կոոպերատիվ կոնցեսիոն, վարձակալական, խառն կամ մասնավոր ձևով կազմակերպություններում, հիմնարկություններում կամ տնտեսություններում թե մասնավոր անձանց մոտ, անկախ նրանց կատարած գործի բնույթից և տեսությունից ու նրանց վարձատրելու յեղանակից» (Հոդ. 175-րդ) :

Վորպեսզի ափելի պարզ գաղափար կազմել այն մասին, թե վորքան հաստատուն և ապահովված ՌՍՀՄ աշխատավորներին ապահովագրական ոգնությունը, բազմական և նշել նաև այն հանգու-

մանքը վոր նույնիսկ յեթե ձեռնարկությունները, հիմնարկությունները, անտեսությունները և ստանձին անձինք չհատուցանեն իրենցից պահանջվող ապահովագրական վճարները, այլ բնավ չպիտի զրկե նրանց մոտ վարձով աշխատավորներին խորհրդային ապահովագրական սրենդորությամբ սահմանված ապահովագրական ոգնությունը ստանալու իրավունքից :

ԱՊԱՂՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ՈՐԵՆՍԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Խորհրդային ապահովագրական սրենդորությունը սահմանելի նպատակների հետևյալ հիմնական չափերը, ժամանակավոր անաշխատունակության դեպքում աշխատավորը ազատվում է աշխատանքից (արձակուրդ և ստանում բուժփելլու համար) և ստանում է իր նախկին աշխատավարձը (դատումը) սկսած հիվանդանալու ատաղին որից մինչև առողջանալու կամ մահվան սրը, իսկ Առաջինը ձրի բուժողություն է հասցնում Սոց. Ապահով. գանձարկղի հաշվին : Եթե այս կամ այն աշխատավորը վարձու աշխատանքի հետ կապված վորեիկ դժբախտ պատահարի յենթարկվից և մարմնի գնասվածք կամ ջարդվածք ստացավ, նա իր ժամանակավոր անաշխատունակության ամբողջ ընթացքում ապահովվում է իր լրիվ դատումով ինչպես և հիվանդանալու ժամանակ իսկ կայուն անաշխատունակության՝ հաշմանդամության դեպքում ապահովվում է կենսաթոշակով համեմատ իր աշխատավարձի և կորցրած աշխատունակության չափի :

Եթե վորևե աշխատավորի ընթացքում վարակիչ հիվանդություն է պատահում, վորի հետևանքով աշխատավորը պիտի մեկուսացվի (ստանձնացվի), վորպեսզի իրեն չըջապատողներին չփարակի և հիվանդության տարժաման պատճառը դառնա, սանիտարական հսկողության պահանջով նա մեկուսացվում է և նրա փաստացի մեկուսացման ամբողջ ընթացքում սոցապահնձարկղը նպաստ և տալիս նրան նրա լրիվ դատումի չափով :

Ինչպես մենք գիտենք արդեն (գլ. 8-րդ) Փիզիքական աշխատանքով զբաղված կանայք հղության ժամանակ արձակուրդ են ստանում 8 շաբաթ տեղությամբ մինչև ծննդարերությունը և 8 շաբաթ ել ծննդարերությունից հետո, իսկ մտավոր աշխատանքով զբաղված կանայք նույն արձակուրդը ստանում են ճական շաբաթ տեղությամբ : Այլ արձակուրդի ժամանակ նրանց նախկին դատու-

մի շափով նպաստ և տալիս սոցապզանձարկղը մ'ենդարերու թյունից հետո յն սոցապզանձարկղը միանվող նպաստ և տալիս (վարձ գումար) զմանկան սփառիչ համար, աշխնքն նորածին յերեսայի համար սպիտակեղեն, վերմակ և այլ անհրաժեշտ իրերը դնելու համար: Բացի այդ սոցապզանձարկղը Յ ամիս շարունակ նպաստ և տալիս (սննդաղբամ) յերեսային կերակրելու և ուժեղացրած որնունդ տալու համար: Յեթն աշխատավորի ընտանիքի անդամներից մեկը ծանր հիվանդացել և ն տանը նրան ուրիշ խնամող չկա, վորի հետևանքով հիվանդությունը կարող և բարդանալ, իսկ հիվանդանոցում տեղավորելը անհնար և, ահա աղբվիսի դեպքերում կը աշխատավորին արձակուրդ և արժուած իր հիվանդին խնամելու համար, իսկ այդ ժամանակամիջոցի համար նրա լրիվ գատուած վճարում և դարձյալ սոցապզանձարկղը: Այն դեպքում, յերբ վեոնում և աշխատավորի խնամքին ապրող բնատնիքի անաշխատունակ անդամը՝ հայրը, մայրը, ամուսինը, զավակը, քույրը կամ յնդրայրը, նա՝ դարձյալ սոցապզարձարկղից հատուկ նպաստ և ստանում թողման համար, իսկ անպահովաբայածի՝ մահվան դեպքում թողման նպաստ և ստանում նրա բնատնիքը:

Գործադրելության զեղքում սոցապզանձարկղը նպաստ և տալիս, վորի չափը կապ ունի գործադուրկի վորակի և նրա բնատնկան դրության հետ: Սոցապզանձարկղները նաև մատնակցում են գործադուրկներին աշխատանքային ոգնություն հասցնելու գործի կազմակերպմանը (հասարակական աշխատանքներ, աշխատանքի կոլլեկտիվներ և այլն կազմակերպելուն, վորպիսի աշխատանքը ասնում և Աշխօղկոմատը):

Աշխատանքի անկարները սոցապզանձարկղից վարձ չափի կենսաթոշակ են ստանում, նայած թե ի՞նչի հետևանքով են անկար դառել. խեղանդամության, արհեստակցական հիվանդացումի, թե բնդհանուր հիվանդության և դատամության և թե ի՞նչ չափով են կորցրել իրենց աշխատունակությունը: Աշխատանքի անկարներն իրավունք ունին պահանջելու, վոր սոցապզանձարկղը կենսաթոշակի փոխարեն, նրանց տեղավորե հաշմանդամների համար կազմակերպած հատուկ հանրակացարաններում: Մահացած սպահովագրվածներին ընտանիքները կենսաթոշակ են ստանում ընտանիքի անաշխատունակ անդամների թվի համեմատ:

ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

Վերևում սուղ բերված համառոտ ցուցակից անդամ պարզ յերևում է, թե ի՞նչումն և կայանում մեր սոցիալական ապահովագրութեան բուն ելությունը :

Մեր սոցիալական ապահովագրութեան կոչումն ու նպատակն և սպասելի աշխատավորին, յերբ նա հիվանդութեան, հաշմանդամութեան, քարանդինի և այլ պատճառների հետևանքով հարկադրված և դադարել աշխատելուց և կամ յերբ նա հակառակ իր կողքի և ցանկութեան զրկվում և գործից :

Սոցիալական ապահովագրութեանը, աշխատավորին բժշկական սղնություն հասցնելով և նրա դատուժը ապահովելով, պահպանում և աշխատավորի բանվորական ուժը մեր ժողովրդական անասնութեան գործը կազմակերպելու համար : Գործազրկութեան ժամանակամիջոցում նպաստավորելով աշխատավորին, պահպանում և նրան աշխատելուց և փրկում աղքատութենից և մտաբացկանութենից : Թոշակավորելով ձերուներին և տկարներին սոցիալական ապահովագրութեանը ադատում և ժողովրդական անասնությունը սակավարժեք բանվորական ուժից և հնարավորութեան տալիս նրան փոխարինելու այն ավելի աշխատունակ և թարմ ուժով, վորպիսին վերցրվում և գործադուրհներին և դեռահասաների կամ արդեն չափահասաների շարքից : Ոգնութեան գտնով մահացածների ընտանիքներին, հնարավորութեան և տալիս նրանց անդամներին համապատասխան ուսումն անելու և պատրաստութեամբ փոխարինելու հոգնածներին և մահացածներին :

Ահա թե վորքան և մեծ սոցիալական ապահովագրութեան նըշանակութեանը : Սոցիալական ապահովագրութեանը ապահովում և բարձրաճիւղի բանվորներին և ծառայողներին համարյա բոլոր այն գեղքերում, յերբ նրանք հարկադրաբար զրկվում են իրենց դատուժից և ստորուստի միջոցներից, յերաշխավորում և նրանց վորսչ սղնություն հասցնել և վրանով թարմացնում և առողջացնում և բանվոր դասակարգը և թարձրացնում աշխատանքի արտադրողականութեանը :

Վորպեսզի հնարավորութեան ունենալ ապահովագրվածներին նպաստներ և թոշակներ տալու, այլև ձրի բուժօգնութեան հասցնելու պարզ և, վոր պետք է դրամական վորսչ միջոցներ ունե-

նայ : Ահա և այդ դրամական միջոցները մեղմում՝ ԽՍՀ Միության
նում ստացվում է բացառապես ապահովադիրներից, այսինքն վար-
ձու աշխատանք կիրառող անձներից և հիմնարկ-ձևոնարկուբյուր-
ներից : Իրենք՝ ապահովագրվածները սոցապոլանձարկղներին վո-
չինչ չեն մուծում և գործատերերն ևլ իրավունք չունին նրանց
աշխատավարձից վորեև մաս պահելու ապահովագրման համար :

Ահա այս և մեր սոցիալական ապահովագրության բուն
չիմնական ելությունը :

Բոլորովին այլ կերպ եր դրված սոցիալական ապահովագրու-
թյան գործը մինչ Հոկտեմբերյան Հեղափոխությունը դոյություն
ունեցող կառավարությունների որոք :

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ՈՐԵՆՔՆԵՐԸ ՄԻՆՁ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐՅԱՆ ՀԵՂԱՓՈՒՍՈՒԹՅՈՒՆԸ

Յարական որենքները նախատեսնում էյին ապահովագրումն
միմիայն ի՝ դեպ հիվանդության, խեղանդամության, ծննդարե-
լության և թաղման : Այսպիսով այդ որենքները վոչ մի ապահո-
վություն չէյին տալիս վոչ աշխատանքի անկարության և վոչ ևլ
գործազկության դեպքերում : Յարի որենքներով և ապահովա-
գրվածների շրջանը խիստ սահմանափակված եր և ապահովագրու-
թյունը տարածվում եր միայն այն բանվորների վրա, վորոնք
դրագրված էյին . 1) Գործարանային արդյունաբերության մեջ ,
2) լեւնարդյունաբերության մեջ , 3) Ելեքարաբարչի ձեռնարկու-
թյուններում , 4) ներքին նավադնացության ձեռնարկություննե-
րում և 5) մասնավոր յերկաթուղային ձեռնարկություններում : Ա-
պահովագրումից դուրս էյին մնում . ա) մտնր ձեռնարկություն-
ները, վորոնցում բանվորների թիվը 20-ից ցածր եր, յեթև շարժիչ
մեքենա յեր գործադրվում և 30-ից ցածր եր, յեթև շարժիչ մեքենա
չկար . բ) պետական ձեռնարկությունների բանվորները, դ) կա-
ռուցող բանվորները, դ) դյուդատնտեսական բանվորները, յե) ա-
ռեկտրական ծառայողները և զ) տանր աշխատողները :
Բացի այդ, ապահովագրությունը չեր տարածվում Մի-
րիբուս և Միջին Ասիայում աշխատող և վոչ մի բանվորի
վրա : Այսպիսով այդ սահմանափակումների հետևածքով
ցարական առեկտրի և արդյունաբերության միմիայնու-
թյան հաշիվներից յերևում և, վոր Ռուսաստանի 13 միլիոն բան-

վորներից (համաձայն 1897 թ. ընդհանուր մարդահամարի) ապաստանատուներից հանդիսանում էին ենթարկվում ընդամենը յերկուս ու կես միլիոն բանվորներ: Փաստորեն ապահովագրված բանվորների թիվը ավելի փոքր է յեղել. առևտրի և արդյունաբերութան բաժնի տրված յանձնարարություններով 1916 թ. հիվանդանոցային դրամարկղների անդամ է յիշել 1,690,752 մարդ, իսկ մեղանում ներկայումս ապահովագրված են մոտ 9 միլիոն բանվոր և ծառայող:

Ցարական որենքներով սոցիալական ապահովագրութան (բուցի խնդանդամութան դեպքերից) դրամական միջոցների $\frac{1}{5}$ -ը կամ յուրաքանչյուր ուրբուց 60 կոպեկը մուծում էին իրենք բանվորները, $\frac{2}{5}$ -ը կամ յուրաքանչյուր ուրբուց 40 կոպեկ, վոր վճարում էին ձեռնարկատերերը:

Այսպիսով սոցիալական ապահովագրութան ծախքերի մեծ մասը հոգացվում էր հենց իրենց բանվորների հաշիվներ: Նույնիսկ մինիստրական հաշիվներով անգամ տարվա ընթացքում բանվորները $\frac{1}{3}$ միլիոն ուրբի ավելի պիտի վճարեյին, քան ձեռնարկատերերը:

Միտամանակ հիվանդանոցային դրամարկղների վրա: Վարսնց դրամական միջոցները կազմվում էին գլխավորապես բանվորների մուծանքներից, 1912 թ. հունիսի 23-ի որենքով պարտականութուն էր դրված ապահովելու խնդանդամ բանվորներին 13 շաբաթվա ընթացքում, սկսած խեղանդամանալու առաջին օրից: Այդ որենքով մի նոր ավելորդ բեռն դրվեց բանվորների ուսին, վորովհետև մինչ այդ խեղանդամներին ժամանակավոր անաշխատունակութան ամբողջ ընթացքում ապահովելու պարտականութունը դրված էր բացառապես ձեռնարկատերերի վրա (որենք 1903 թ. հունիսի 2-ի):

Ապահովութան տեսակետից էլ ցարական որենքները շատ քիչ բան էին տալիս բանվորներին: Հիվանդանոցային դրամարկղների արված նպատակները շատ չնչին էին. հիվանդ բանվորը յեթե իր ինամքին ապրող ընտանիք չուներ, նպաստ էր ստանում իր դասումի $\frac{1}{4}$ -ից մինչև $\frac{1}{2}$ -ի չափով, իսկ յեթե ընտանիքավոր էր, ստանում էր իր դասումի $\frac{3}{2}$ -ից մինչև $\frac{3}{4}$ -ի չափով, ըստ վորում այդ չափերով նպաստը տրվում էր միայն 26 շաբաթվա ընթացքում և յեթե հիվանդութունը յերկարում էր, այլևս նպաստ չէր տրվում և նա մնում էր առանց ոգնութան: Մնդարերութան հե-

տեանքով առաջացած ժամանակավոր անաշխատունակութեան նրպաստը արվում էր միայն 6 շաբաթ . 2 շաբաթ ծննդաբերութեանից առաջ և 4 շաբաթ ծննդաբերութեանից հետո : Ծննդկանին արվող այդ նպաստն էլ նրա լրիվ դատումից պակաս էր և ամենապայթառալորն այն էր , վոր այդ նպաստը ստանալու համար նախապես պետք էր դրամարկղում անդամադրվել , այսինքն մուծանքներ կատարել ստեմպան 3 ամսի ընթացքում , այլապես նպաստ չէր տրվի : Հաշմանդամի կենսաթոշակը նույնիսկ այն դեպքում , յերբ աշխատունակութունը կորած էր լինում լրիվ չափով , դատումի 1/2-ից բարձր լինել չէր կարող :

Փետրվարյան հեղափոխութեանից հետո միայն ժամանակավոր կառավարութեանն աննշան փոփոխութեան մտքրեց ցարական 1912 թ . հունիսի 23-ի որենքի մեջ : ժամանակավոր կառավարութեան որենքումն էլ , ինչպես ցարական որենքում , մենք տեսնում ենք ապահովագրվածների շրջանի սահմանափակումն : Նոր որենքի մտքրեց արհեստավորների և կառուցողների ապահովագրումն , մյուսնք ցարական որենքով յենթակա չէինն ապահովագրման , ինչպես ապահովագրումը տարածեց նաև մանր այն ձեռնարկութեանների վրա , վորոնցում վարձու աշխատանք կատարողների թիվը 5-ից բարձր էր (հիշեցնենք , վոր ցարական որենքները տարածվում էին այն ձեռնարկութեանների վրա , վորոնցում շաբթիչ մեքենան լինելու դեպքում բանվորների թիվը 20-ից , իսկ շաբթիչ մեքենա չլինելու դեպքում 30-ից պակաս չէր) : Ապահովագրվածների շրջանից դարձյալ դուրս էին մնացել . ա) պետական ձեռնարկութեանների և յերկաթուղիների բանվորները , բ) դուրդատնտեսական բանվորները , գ) առևտրա-արդյունաբերական ծառայողները , դ) անային ծառայողները . յե) անային արդյունաբերութեան բանվորները և զ) մինչև 5 թվով մշտական բանվորներ ունեցող ձեռնարկութեանների բանվորները :

Ցարական 1912 թ . հունիսի 23-ի որենքով ձեռնարկատերերը մուծում էին բանվորների մուծանքի $\frac{2}{5}$ -ը (ամբողջ մուծանքի $\frac{2}{5}$ -ը) , իսկ ժամանակավոր կառավարութեան որոք տյն փոխվեց , վոր ձեռնարկատերերը պարտադրվեցին մուծել անքան , վորքան մուծում էին բանվորները , սակայն այդ հանդամանքը մի սուսանձին թեթևութեան չբերեց բանվորներին , քանի վոր նրանք այդ որենքով չէին ազատված սոցալմուծանքներ կատարելու պարտականութեանից :

ժամանակագրը անաշխատունակութեան (հիվանդութեան) նր-
դատանքի չափն եւ համեմատութեամբ ցարական չափերի շատ ան-
նշան չափով եր բարձրացված . ընամնիքագրի եւ վոչ ընամնիքո-
ւորի նպատանքի չափը հավասարեցրված եր ե սահմանված դա-
տումի 1/2-ից—²/3-ի չափով (ցարական սրենքով միայնակների նը-
դատաի սահմանագրը չափը հավասար եր դատումի 1/2-ի
նպատար տարու ժամկեար (տեղութեանը) չեր փոփոխված ե թող-
նով եր նույն 26 շաբաթը :

ԲԱՆՎՈՐԱԿԱՆ ՍՈՑԱԿԱՆՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐԸ

Նախկին կառավարութեանների սրենքագրութեանների սոյն
թուցիկ տեսութեանից անգամ մենք համոզվում ենք մեր բան-
փորա-գլուղացիական կառավարութեան սրենքների անհամեմատ-
առավելութեանների մեջ, փորոնք սոցիալական ապահովագրու-
թեան բնագավառում մարմնացրել են բանփորական դասակարգի
պահանջները, փոր դրված եյին բանփորական ապահովագրական
ծրագրում :

Համարյա թե բոլոր խոշոր գործադուլների ժամանակ այլ ե
Պետական Դումայի (խորհրդի) իրենց դեպուտատներին արված
հրահանգներում Ռուսաստանի բանփորները միշտ առաջադրել են իր
րենց պահանջը իրագործել սոցիալական ապահովագրութեանը պը-
րված հետեյալ հիմունքների վրա :

ա) Ապահովումն բոլոր բանփորների ե ծառայողների .

բ) Ապահովումն ապահովագրական բոլոր տեսակի ըիտելի դեպ-
քում (այսինքն . հիվանդութեան , խեղանդամութեան , ծննդաբերու-
թեան , աշխատանքի անկարութեան ե այլն) .

գ) Սոցիալական ապահովագրութեան բոլոր ծախսերը պիտի
հողան բացառապես ձեռնարկատերերը .

դ) Սոցիալական ապահովագրութեան գործը կառուցվելու . յի-
սպահովագրվածների ինքնավարութեան սկզբունքով :

Բանփոր դասակարգի այլ բոլոր պահանջները ներկե-
յումս իրագործված են կյանքում ե սոցիալական ապահովագրու-
թեան մարմինների սմբողջ աշխատանքը պանվում ե արհեստակ-
ցական միութեանների ընդհանուր ղեկավարութեան . ե հսկողու-
թեան ներքո :

ԱՐՇԵՏԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՅԵՎ ՍՈՅՈՒԱԿԱՆ
ԱՊԱՆՈՎԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

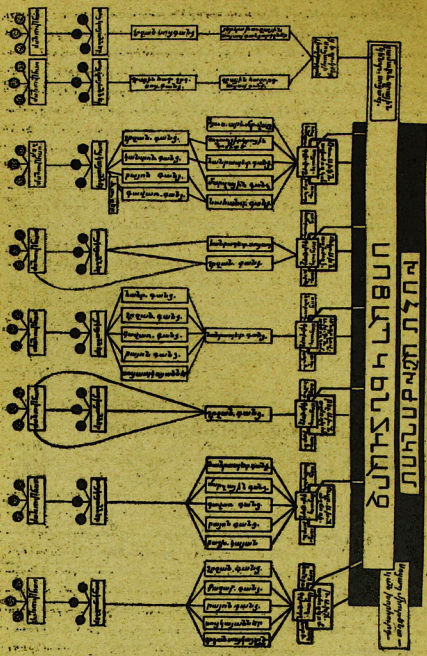
Արհեստակցական միությունները անպայմանորեն չափազանց դժգոհ են սոցիալական ապահովագրութեան գործում և սոցիալական ապահովագրական մարմինների գործունեության վրա հակադասությամբ ունենալու իրավունքը բղխում է հենց այն հանդամանքից, վոր իրող, սոցիալական ապահովագրությունն անմիջապես չտախտում և արհեստակցական միությունների աշխատանքի հիմնական ճյուղերը և էությունը: Արհեստակցական միությունները չափազանց դժգոհ են նրանում, վոր աշխատավարձը ժամանակին և բավարար չափով արվի, վոր արհեստակցական միությունների անդամներին ժամանակին ոգնություն հասցրվի հիմնագրության, ինքնուղարկության, աշխատանքի անկարգության, աննպարեքության, գործադրկության և այլ գեղքերի ժամանակ: Արհեստակցական միությունները պակաս չափով չեն չափազանց դժգոհ, վոր հիմանդ բանվորը ժամանակին բուժօգնություն ուտանա, հանդատյան տուն կամ սանատորիս գնա կադրարգիլու համար և այլն: Արհեստակցական միությունները չափազանց դժգոհ են և նրանում, վոր բանվորն իր կապը արտագրության հետ չիղե (չբարե), մուրացիկ չդառնա, գործադրկության ժամանակ զանաքոչ գրադմունքի տեր մարդ չդառնա, այսինքն չափազանց դժգոհ են նրանում, վոր գործադրկներին նպաստ արվի սոցադգանձարկղից և վոր ապահովագրական միջոցներով կազմակերպվի համապատասխան աշխատանքային ոգնություն գործադրկության գեմ պաշքարելու համար:

Վերջապես, քանի վոր արհեստակցական միությունները հեռանում են, վոր ձեռնարկություններում աշխատանքի սնանդի սովորող գաղար կամ բանվորների կողմից կամոյական բացակայություն չլինի, այստեղից ել պարզ և, վոր նրանք պիտի բարեբար ազդեցություն ունենան սոցադգանձարկղի աշխատանքները վրա հիմնագրության միությունների սխուլիացիայի գեմ պաշքարելու նկատմամբ: Վոչ վոքի համար գաղտնիք չէ, վոր վերջերս հաճախ են հրայարակի գալիս այնպիսի մարդիկ, վոր չափազանց դժգոհ են սոցապահովագրական մարմիններին և չափազանց դժգոհ հիմնագրություններով բողարկում են իրենց ծուլությունը կամ աշխատանքից դիտալոր-

յաւ կերպով խուսափելը: Աշխատավորին սխալ արձակուրդ տալը կարող է շատ վնասակար հետեանք ունենալ մեր Բողոքական անտեսութեան համար: Ահա է ինչու բանվորների կամայական բացառութեան չունենալի և հիվանդութեան չունենալի սիմուլտանային գեմ պայքարելու խնդիրը հանդիսանում է թե սոցալադարմինների և թե արհեստակարգական միութեանների կարևորագույն խնդիրներից մեկը: Այդպիսով մենք տեսնում ենք, զոր սոցալադարմինների սմբողջ աշխատանքը (անխախտելիորեն) սերտորեն կապված է արհեստակարգական միութեանների աշխատանքի հետ և համարյա թե կազմում է գերլինիս մի մասը: Յեզ վորպեսզի արհեստակարգական միութեանները իսկապես սպահովեն իրենց ազդեցութեանը, գեկադարութեանը և հսկողութեանը սոցալադարմինների դործունեութեան գրա, իրենք են ձեռակերպում սոցալադանձարկղները, կազմակերպում սոցալադարմինների կոմիտեանների ընտրութեաններն իրենց միջմիութեանական կոնֆերենցիաներում և համարյա մարներում, ջոկում և առաջ քաշում համապատասխան աշխատակիցների սոցալադարմիններում աշխատելու համար և նրանց թեկնածութեանը համաձայնեցնում Աշխտողկամաթի հետ և հաստատել սույն, իրենց վերապահելով նրանց հետ կանչելու իրավունքը:

2. ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԸ ԽՍՀ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ

Ներկայումս սոցիալական ապահովագրութեանը կյանքում իրադործում է առանձին մարմինների կողմից: Տեղերում (գաղափաներում, շրջաններում, նահանգներում և այլն) կազմակերպված են սոցիալական ապահովութեան գանձարկղներ, զորոնք սպասարկում են իրենց շրջաններում յեղած ապահովագրվածներին, բացի չերկաթուղային և ջրային փոխադրական ձեռնարկութեաններում ապահովագրվածներից, զորոնց համար կազմակերպված են առանձին սոցալադանձարկղներ: Սոցալադանձարկղի աշխատանքները գեկադարում է միջմիութեանական կոնֆերենցիաներում ապահովագրվածների ներկայացուցիչներից ընտրված կոմիտե: Սոցալադարմինները ապահովագրվածներին ավելի մոտեցնելու նպատակով, սոցալադանձարկղների շրջաններում, ավելի բանվորաշատ գայրերում հիմնվում են սոցալակայաններ և բաշխիչ կայան-

ներ ու լրացրութ յուններ : Սոցապկայանները հիմնվում են այն-
պիսի սայոններում , ուր շատ ձեռնարկութ յուններ կան , վորոն-
ցում 200-ից մինչև 2000 բանվոր-ծառայողներ են աշխատում , իսկ
լրացրութ յունները հիմնվում են այն տեղերում , ուր 50-ից մինչև
250 աշխատավորներ են զբաղված : Ռայոնական և գավառական
սոցապկանձարկղները միանում և կազմում են նահանգային սոց-
ոպկանձարկղ : Նահանգային սոցապկանձարկղները փոխարինում
են նախկին սոցխալական ապահովագրութ յան վարչութ յուններին ,
վոր դոյութ յուն ունեյին տեղական խորհուրդների աշխատանքի
դաշտպանութ յան բաժիններին կից : Նահանգային սոցապկան-
ձարկղների և նահանգային սոցալական ապահովագրութ յան վար-
չութ յունների մեջ այն հիմնական տարբերութ յունը կա , վոր նա-
հանգային սոցապկանձարկղների գլուխն են կանգնած միջմիութե-
նական կոնֆերենցիաներում և համազումարներում ընտրված կո-
միտեները , մինչդեռ սոցխալական ապահովագրութ յան վարչութ
յան գլուխն եր կանգնած աշխատանքի պաշտպանութ յան բարձի
կազմից նշանակված պետը :

Միութենական Հանրապետութ յան սահմաններում գոյութ յուն
սենցող բոլոր տեղական սոցապմարմինները դործում են Աշխա-
տանքի Ժողովրդական Կոմիտարիատի ընդհանուր ղեկավարու-
թ յամբ , վորին առընթեր կազմակերպված և սոցխալական ապա-
հովագրութ յան գլխավոր վարչութ յունը : ԽՍՀՄ սահմաններում
սոցխալական ապահովագրութ յան սմբողջ դործը ղեկավարում
և Սոցխալական Ապահովագրութ յան Կենտրոնական Վարչութ յունը
(Սոցապկենտրվարչութ յունը) , վորը մտնում և ԽՍՀՄ Աշխտգ-
կոմատի կազմի մեջ :

Փոխադրական թև ստորադաս և թև բարձրադաս սոցապկան-
ձարկղների կոմիտեները կազմակերպվում են բացառապես արհես-
տակցական միութ յուններին կողմից և ընտրվում յերկաթուղային
և ջրային փոխադրութ յան աշխատավորներին արհեստակցական
միութ յան սայոնական և չրջ . համազումարներում : Գանձարկղ-
ների կոմիտեները իրենց աշխատանքները տանում են համապա-
ասախան արհմիութենական մարմնի անմիջական ազդեցութ յան և
հոկոլութ յան տակ :

Սոցապկանձարկղները իրագործելով պետական պարատիկ
ոպխալական ապահովագրութ յունը , թեև հանդիսանում են պե-

ասկան իշխանության մարմիններ, զազայն ինչպես ասեցինք
ԽՍՀՄ սոցիալական ապահովագրության ամբողջ ազգարատար
պանծում և արհեստակցական միությունների և նրանց խորհուրդ-
ները՝ ազդեցության և գեկտօմարության տակ :

ՍՈՑԱԿԱՆՁԱՐԿԸ ՅԵՎ ՆՐԱ ԳՈՐԾՈՒՆԵՅՈՒԹՅՈՒՆԸ

Սոցալգանձարկղի աշխատանքը, կայանում և նրանում, վոր նա
կազմակերպում և աշխատավորներին ապահովագրական բոլոր
անասակի ոգնություն և հասցնում : Առաջ, նախկին կառավարու-
թյունների որք, ապահովագրական ոգնության յուրաքանչյուր
անասակի համար առանձին մարմիններ կային, վորոնք տարբեր
ոգնություն էին հասցնում : Հիմնականոցային գանձարկղների
ոգնության էին գալիս ժամանակավոր անաշխատունակության
(հիվանդության) գեպքում, ապահովագրական ընկերություննե-
րը ոգնության էին գալիս խեղանդամության գեպքում : Հոկտեմ-
բերյան հեղափոխությունից հետո, սկզբում մեզանում էլ գոյու-
թյուն սենեյին առանձին մարմիններ հատկապես գործազուրկների
համար : Ներկայումս ապահովագրական բոլոր անասակի ոգնու-
թյուն հասցնելու պարտականությունը, ժամանակավոր անաշ-
խատունակության, գործազուրկության և այլ տեսակի նպաստներ
և կենսաթոշակ տալը, կնտրոնացած և մի մարմնում՝ Սոցալգան-
ձարկղում և աշխատավորագործվում և սոցիալական ապահովա-
գրության միասնականության քաղաքականությունը և նրա առան-
ձին մասերի կապացուցությունը, վորովհետև միևնույն կոմիտեյն և
յուժում ապահովագրական բոլոր գործնական և սկզբունքային
հարցերը, իսկ մյուս կողմից սոցալապահովագրության միասնակա-
նությամբ կրճատվում են նրա կազմակերպչական ծախքերը, վո-
րովհետև պարզ է, վոր ազգարատի նման կառուցվածքի գեպքում
ուզելի ջիշ ծառայողներ են պետք : Սոցալգանձարկղի կոնկրետ
աշխատանքը կայանում և նրանում, վոր նա գանձում և ապահո-
վագրներից (ձեռնարկատերերից) հասանելիք սոցալվճարները
և այլ միջոցներով կազմակերպում և բանվորներին և ծառայող-
ներին գրամով և բնականով ոգնութուն հասցնելու գործը : Դրա-
մով նպաստներն ու կենսաթոշակներն են վճարում, իսկ բնականով
ոգնություն հասցնելը կայանում և նրանում, վոր բուժական ոգ-
նություն և հասցրվում, ձրի գեկորայք են արվում և այլն, ինչպես

և աշխատանքի անկարները համար կազմակերպում են հանրա-
կացարաններ, վորոնցում անկարները սովեն ինչ պատրաստի-
նան ստանում: Գտնածարկիչներից մի քանիսը կազմակերպել են նաև ճա-
շարաններ, վորտեղից կեֆանաղին կամ բոլորովին ձրի ճաշեր են
տրվում գործազուրկներին և այլն:

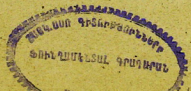
ԲՈՒԺԱԿԱՆ ՅԵՎ ՍԱՆԱՏՈՐԱ-ԿՈՒՐՈՐՏԱՅԻՆ ՈԳՆՈՒՅՅՈՒՆԸ

Սոցալպատեմարկիչները կազմակերպում են նաև հանգստի տներ
և սանաստրիաներ, վորով նրանք պրոֆիլակտիկային, այսինքն
նախադրուշական նպատակներ են հետապնդում: Իսկապես համախ
և պատահում, յերբ հիվանդին լավ պարամներում պահելով ու
լավ սնունդ տրամադրելով կասեցվում է հիվանդության դարդա-
ցումը, մինչդեռ վատ պայմաններում հիվանդությունն ավելի
բարդանում է յերկարում և: Իսկ հիվանդին շուտ աուղջա-
նելու մեջ տոանձնապես շահագրգռված են ձեռնարկությունները,
վոր փամանակավոր անաշխատունակության նպաստներ են տալիս:
Սոցալպատեմարկիչների յուրաքանչյուր մի կողակը պիտի հաշվի տանել
և աշոպես ծախսել, վոր բուն նպատակին ծառայի:

Սոցալպատեմարկիչները հանգստի տներ, սանաստրիաներ և
կուրորատային (հանքային - ջրերի) ողնություն կազմակերպելով
հանդերձ, միաժամանակ սովենակախով մասնակցությունն ունին
սպասոզադրովածներին և նրանց ընտանիքներին բուժողություն
հասցնելու գործի կազմակերպման մեջ: Վերևում արդեն ասացինք,
վոր ԽՍՀՄ բանվորներին և ծառայողներին բժիշկական սպ-
նությունը հասցրվում է բոլորովին ձրի: Այդ նպատակի համար
սոցալպատեմարկիչները իրենց գրամական միջոցներից, վոր վանձրված
են վորձու աշխատանք կիրառող ձեռնարկատերերից, վորոչ վու-
մար են տրամադրում ժողովրդական աուղջապահության մար-
միներին: Սոցալպատեմարկիչները շահագրգռված են, վոր անպ-
ջապահության մարմիներին հատուկ նպատակով տրված գու-
մարները իսկապես ծախսվեն այն նպատակի համար, ինչ նպատա-
կի համար վոր տրված են, այսինքն ծախսվեն բացառապես սպա-
հավադրովածների բուժողության վրա: Ահա այդ նպատակով էլ
սոցալպատեմարկիչները մասնակցում են բուժողության համար
արժող գումարները ծախսելու ծրագիրը կազմելուն, Արածիներ-

16804

2394

րից հաշիվ են պահանջում թե ծախսած գումարների և թե ուղարկու-
վապրվածներին հասցրած բուժօգնութեան մասին:

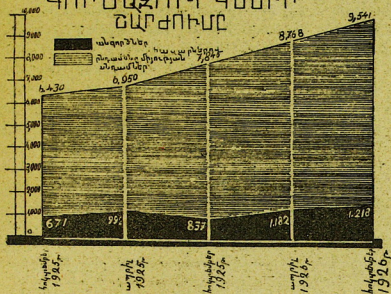
Ահա սրանք են սոցապզանձարկիչների հիմնափոխ և զլխավոր
աշխատանքները, վոր հսկայական նշանակութիւն ունին բանօւ-
րական լայն մասսաների համար. և արհեստակցական միութեանների
զլխավոր նպատակներից մեկն էլ լինելու յի սոցապժարմիներին
ամենալայն աջակցութիւն ցույց տալը: Այդ աջակցութեանն և
տաափել անհրաժեշտ է, վոր արհեստ սոցապզանձարկիչները հանդի-
սանում են, այսպես առած, արհեստակցական միութեանների
սոցապանները աշխատանքի պաշտպանութեան դործում:

ԳՈՐԾԱԶՐԿՈՒԹՅԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒՄՆ ՅԵՎ ԱՐՇԵՍԱԿՑԱ- ԿԱՆ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Սոցիալական սոցապաշտպանութեան բնագալտում սոցապ-
զանձարկիչների և վոր մի աշխատանքն այնքան սերտորեն չի կապ-
ւած արհմիութեաններին աշխատանքների հետ, վորքան գործա-
զրկութեան սոցապաշտպանութեանը, վորովհետեւ թե սոցապզանձարկի-
չները և թե արհմիութեանները հաճախ ոգնութեան են զայիս
միեկնույն գործազուրկներին: Թե սոցապզանձարկիչները և թե
արհմիութեանները շահագրգռուած են, վոր ոգնութեանը հասցրալի
խսկական գործազուրկներին, վորովհետեւ Աշխատանքի բորտայում
արձանագրուած մոչ բոլոր գործազուրկներն են բաւիս բուն նշա-
նակութեամբ գործազուրկ և սոցնութեան կարտա: Հաշիվի առնելով
թե սոցապզանձարկիչների և թե արհմիութեանների դրամական
սուղ միջոցները, այլ և յեղած գործազուրկներից առաջին հերթին
պրոլետարական էլեմենտների սոցապաշտպանութեան անհրաժեշտու-
թեանը, սոցապզանձարկիչները և արհմիութեանները իսխապարժ
համաձայնութեամբ մի շարք պայմաններ են սահմանել, վորոնցով
պիտի առաջնորդուել գործազուրկների նպատա ստանալու իրա-
վունքը վորտչիլիս և նպատա տալ միմիայն այն գործազուրկնե-
րին, վորոնք համապատասխանում են այդ պայմաններին: Գործա-
զրկութեան նպատա ստանալու իրաւունքը վորտչող պայմանները
սահմանելիս սոցապզանձարկիչները և արհմիութեանները տար-
բեր մոտեցումներ ունին: Սոցապզանձարկիչների համար զլխավորա-
պէս դեր և խաղում գործազուրկի վորձու աշխատանքի վորոչ
առածը, ընդհանրապէս, մինչդեռ արհմիութեանների համար

նշանակութիւնն ունի նաև դործադուրի արհեստակցական միութիւններին անդամակցելու ստատուսը: Կերջիւրումս ստանձին նշանակութիւնն և ստանում նաև դործադուրի ընտանեկան գրութիւնը և սոցալմարմիններն ու արհմիութիւնները ստանձանել են դործադուրի ճիւղերի հիմնական նպատակի հասկանալու համար: Սակայն նախ քան դործադուրիներին հասցրվոյ սպորտի ձևերի մասին խոսելը, անհրաժեշտ է, թեկուզ համապատասխան, պարզել ժամանակակից դործադուրի թան չափերը, նրա հիմնական բնույթը: Այդ վորումը են ժամանակակից դործադուրի սպորտի ձևերը:

ԳՈՐԾԱԶՈՒՐ ԿՆԵՐԻ ԶԱՐԺՈՒՄԸ

Այս դործադուրի զլխավոր սպորտըրը գլուղական բընակչութիւնն գեղի քաղաք հոսելու աճումն է: Նոր անտեսախոն քաղաքականութիւնն սկզբի տարիներում գլուղից քաղաք էլին գալիս գլխաստորակա վորակալ բանվորները, վորոնք գլուղ էլին գնացել ռազմական կամ մունիցիպալ տարիներում: Այժմ գլուղ գնացած քաղաքի բանվորները մեծապէս մասը վերադարձել է իր բանվորական զտող ճանին, սակայն գլուղական բնակչութիւնն հոսանքը գեղի քաղաք չէ գաղտըրը: 1926 թ. աշխրորայանիւրում սպ-

անապագիւմներից գյուղերից յեկածների թիվը հասնում էր 18 տակոսի, 24 թ.—10 տակոսի, 25 թ. իջնում է 16 տակոսի, իսկ 1926 թ. Աշխարհորսներում արձանագրւածների 20 տակոսը կազմում են աշխարհի գյուղացիներ, վոր առաջ յերբեք չեն աշխատել քաղաքներում արգյունարերության մեջ :

Այդ անգագրում հոսանքի հիմնական պատճառը գյուղացիական անտեսության տեխնիկայի ցածր լինելն է : Մեղանում մինչև որո քանի դեռ գոյություն ունի յետամյա սերմնափոխությունը, գյուղատնտեսությունը յերբեք չի կարող ապրուստի միջոց հայթայթել գյուղացիական ամբողջ բնակչությանը : Ահա այդ պատճառով էլ գյուղացիությունը լրացուցիչ աշխատանք է վորսնում կամ քաղաքի արդյունարերության մեջ և կամ անայնպէս գործության և այլ գործերում, սայով աշխատանքի չուկային անպատրաստ և անվորակ ուժ : Մինչ պատերազմյան շրջանում գյուղացիական անտեսություններում աշխատանք չգտնող բանվորական ուժի ավելցուկը կազմում էր 4 միլիոն շափահաս բանվոր : Այդ մասսայի մի մասը իր ուժը կիրառում էր գյուղացիական արտադրության մեջ, իսկ մեծ մասը դիմում էր քաղաք, լցնելով այն գործազուրկներով, իսկ թէ վորքան այդպիսի գործազուրկներ կային, ավելի առաջ յերբեք հաշվի չէր առնվում :

Գործազրկության յերկրորդ աղբյուրը բանվորական անոյ սերունդն է : Քաղաքի 22,5 միլիոնանոց բնակչության անեցողությունը ապրիլ և տարեկան 350 հազար շափահաս բանվոր, վորի մեծագույն մասը իր ուժի կիրառումն և վորսնում արդյունարերության և այլ վարձու աշխատանքների մեջ : իսկ արդյունարերությունը առայժմ դեռ ի վիճակի չէ այդ բոլորին աշխատանք տարու :

Ժամանակակից գործազրկության յերկրորդ աղբյուրը հեղափոխության հետեանքով ամբողջ հասարակակարգում առաջացած փոփոխություններն են : Հազարավոր շինագիւղիներ, հազարավոր սեփականատերեր և այլ վոչ աշխատավորական էլ յեմեմտներ, գրկվելով յեկամուտից ստիպված էյին ապրուստի միջոցներ վորսնել, տեղավորվելով խորհրդային ծառայության մեջ : Բուքուստիայի հետ միասին ապրուստի միջոցներից զրկվեցին և այն հազարավոր մարդիկ, վոր սպասագործում էյին նրանց իրքե ծառաներ, լտկեյներ, գոնապաններ և այլն :

Առևտրի սահմանափակումը, անսյնագործութան կրճատումը, այդ բոլորը աշխատանքի չուկա նետեցին նորանոր բանվորական մեծաքանակ ուժ: Ծիշա է, այդ ուժը, վոր բազկացած էր մինխտրական գրասենյակների (կանցելարյաների) չինսփնիհներից, առևտրականներից, շարժիներից, մակլերներից և այլն, չէր թափարարում ժողովրդական անտեսության պահանջներին, բայց սազմական կոմունիզմի ժամանակ, չէր բանվոր ձեռքի կարիքն էր զգացվում, գրանց նշանակալի մասը խորհրդային հիմնարկ-ձեռնարկություններում տեղավորվեց և դառավ «գորակալ» բանվոր «անխորարինելի սպեց (մասնագետ)» և այլն, վորոնցով և ուսուցան մեր գործարանների և հիմնարկ-ձեռնարկությունների հաստիքները:

Նոր անտ. քաղաքականության որից սկսած խորհրդային իշխանության առաջնակարգ խնդիրներից մեկը, տոանց վորի լուծման անհնար էր վերականդնեցնել անտեսությունը, հանդիսանում էր մեր հիմնարկ-ձեռնարկությունների ուսուցանած հաստիքների կրճատման և թե դեկավարող մարմինները թե ձեռնարկությունները անպետք ու անվորակ տերրերից ազատելու խնդիրը:

Ռազմական կոմունիզմի շրջանում, առաջ յեկած մի շարք հիմնարկություններից, շատերը բոլորովին փակվեցին, մյուսները մի քանի անգամ կրճատեցին իրենց հաստիքները:

Հաստիքների կրճատումը մինչև որս էլ զեռ չի վերջացել և այժմ, խնայողական սեժիմի նշանաբանի տակ, տեղի ունեցող կրճատումը կազմում և ավարտական ոչակը խորհրդային իշխանության բանվորական սպարատի առողջացման գործում և ազատում և նրան գործի համար անպետք աշխատակիցներից, վորոնք «տեղավորվել» են այստեղ սազմական կոմունիզմի տարիներում:

Հաստիքների կրճատման և աշխատակիցների կազմի լավացման հետևանքը յեղավ այն, վոր գործադուրկների շարքերը լքովեցին բաղմաթիվ սակավ պիտանի աշխատավորներով, վորոնք չեն կարողանում իրենց համար համապատասխան աշխատանք գտնել, մինչդեռ այս բայլատի (ավելորդ բերոն) հետ միասին գործադուրկների շարքերում ունենք բավականաչափ թվով տվեջի սպարատաված բանվորական ուժ, վորը կողտապործվի մեր անտեսության հետագա գարգացման ընթացքում:

Կործազրկութեան մեկ և բախական ուժեղ ազդուրը կանոնց կնոյմից անուշարկվող աշխատանքն և : Կանոնց աշխատանքի ուսուցարձուքը արդյունարեութեան մեջ առանձնապէս զարգացում պատերազմի ժամանակ, յերբ պատերազմի գալստ պնացող բանձորների փոխարեն զազգյաճնների վրա աշխատում և յին նրանց կանայք և ողջիկները : Պատերազմը վերջանալուց հետո տղամարդիկ վերադարձան իրենց զազգյաճներին և արդյունարեութեան մի շարք ճյուղերից դուրս մղվեցին կանայք : Արդյունարեութեան մեջ աշխատող կանանց տոկոսը իջավ և կանայք անցան գործազուրկների շարքերը և խտացրին նրանց :

Ահա դրանք են աշխատանքի բորսայում, վարպէս գործազուրկ ցուցակագրված հիմնական շերտերը : Այստեղից էլ գործազուրկների առանձին շերտերի ապահովման գործին տարրեր մտնեցում և լինում, վորովհետեւ չպէտք և մտանալ, վոր գործազրկութեան ապահովագրութեան հիմնական խնդիրը կայանում և վոչ թէ նրանում, վոր սղնութեան հասցնի այն կամ այն առանձին գործազուրկին, այլ նրանում, վոր կարողանա ժողովրդական տնտեսութեան համար քաշքայումից և ապաղասակարդայնացումից բանձորական ուժի անհրաժեշտ-կազմ պահպանի :

Մեզ մոտ նպատակ իրավունքից սլուվում են այն գործազուրկները, վորոնք մինչև գործազրկութեանը կատարել են վորեւ վարձու աշխատանք : Այդ նշանակում և, վոր գլուղը թողած և քաղաք յեկած գլուղացին նպատու ստանալ չի կարող : Յեզ այդ հասկանալի չէ. նա ապահովազրկված չի յեղել, նրա համար սպահովագրական մուծանքներ չեն վճարել և չեյին կարող վճարել : Նրա ապահովումը սոցիալական ապահովագրութեան սխտեմի գործը չէ, դրա համար կան սոցիալական ապահովութեան մարմիններ (Սոցալփոզիւմատ), վորոնք հոգս են տանում վոչ ապահովագրվածներին մասին : Վորակալ բանվորները և մասնագրտական կրթութեան օտացած մտավոր աշխատավորները (բժիշկները, ճարտարագետները, գլուղատնտեսները և այլն), վոր աշխատել են իրենց մասնագրտութեամբ, իրավունք ունեն գործազրկութեան նպատու ստանալու անկախ նրանից, թէ վորքան ժամանակ են վարձու աշխատանք կատարել. իսկ ծառայողներից և անվորակ կամ կրտավորակալ բանվորներից կարող են նպատու ստանալ միայն նրանք, վորոնք վորսւ ժամանակ վարձու աշխա-

առնք են կատարել: Եպատտ ստանալու իրավունք անեն այն ան-
վարակ բանվորները, վարոնք արճմիութեան անդամ են, և յեթև
վարձու աշխատանք են կատարել մեկ տարուց վոչ պակաս ժա-
մանուկամիջոցում, իսկ նրանք, վարոնք արճմիութեան անդամ
չեն, յեթև վարձու աշխատանք են կատարել յերեք տարուց վոչ
պակաս արճմիութեան անդամ՝ ծառայողները, յեթև աշխատել
են վարձու յերեք տարուց վոչ պակաս, և արճմիութեան վոչ ան-
գամները, յեթև աշխատել են վարձու ճինգ տարուց վոչ պակաս:
Աշխատավորական այդ մեծ տաճի պահանջը բացատրվում և մեր
դրութեան վարոչ առանձնահատկութուններով: Տվյալ դեպքում
նշանակութուն ունի մեր սրենսդրութեան դասակարգային բնույ-
թը, վոր ուղղված և առաջին հերթին զուտ պրոյետարական տար-
բերի շահերի պաշտպանութեանը: Անվարակ և անպատրաստ կար-
ճատե և պատահական աշխատանք կատարած բանվորը, վոչ աշ-
խատավորական տարբերից առաջ յեկած ծառայողը, վորը ճեղքայի-
թութեան ժամանակ քայքայվելով տնտեսապես հարկաւրվել և վար-
ճու աշխատանքի անցնել և կամ վարձու աշխատանքի յե անցել, վոր-
պեղի աշխատավորին տրամադրված արտոնութեանները վայել-
ապահովութեան պահանջ դնելու իրավունքը կունենային այն դեպ-
քում միայն, յերբ մենք այնքան հարուստ լինեցինք, վոր հնարա-
վորութեան ունենայինք բոլորին ապահովելու: Բայց յերբ մեր
միջոցները սահմանափակ են և ստիպված ենք ընտրութեան անել,
թե ուժը նպատտ ալ, ապա հասկանալի յե, վոր Խորհրդային
սրենքը պետք և գերադասի բանվորների ինդուստրիալ խմբակները:
Արճմիութեան վորեղև անդամի մեկ կամ յերեք տարվա և անկազ-
մակերպ բանվորների և ծառայողների ավելի յերկարատե և վարձու
աշխատանքն արդեն բավականաչափ մեծ սպասույց և, վոր նրանք
պրոլետարական կազմերին են պատկանում: Սրենսդրութեանը աշ-
խատանքային զործազուրկների մի վորոչ խմբակների համար
բացառութեան և անում, տարով նրանց նպատտ ստանալու իրավունք
անկախ նրանից, թե վորքան ժամանակ են նրանք աշխտել մինչև
զործազրկութեանը: Այդ շարքին են պատկանում. 1) մինչև 18
տարեկան հասակ ունեցող անչափահասները, 2) մինչև 16 տարե-
կան փոքրահասակները, յեթև նրանք աշխատանքի յեն մտել աշխա-
տանքի տեսչի թույլատրութեամբ, և 3) կարմիր Բանակից և Նա-
վաստարմիզից արճակիցները, վորոնք զորակոչվել են անմիջապես

վարձու աշխատանքից: Այդ բացառութեան նպատակը միանգամայն պարզ է: Անշարժականների նկատմամբ—այլև չի լավ դրութեան մեջ դնել անոց բանվոր սերունդը և արտահոյել նրան, վոր փոխորինելու յի ներկայումս աշխատող կողմերին, իսկ բանակից և նոյնատրամիցից արձակվածների նկատմամբ—իրագործել պետութեան պարտականութեանը՝ ամեն կերպ ընդատաջել բանվորներին, վորոնք Հանդեպ Հանրապետութեան կատարել են իրենց պարտականութեանը:

Վերևում հիշված պայմաններին բախարարող գործազուրկներէջ միայն կարիքապոքներին և նպաստ արվում, այսինքն նրանց, վորոնք զուրկ են ապրուստի միջոցներից. չունեն կողմնակի գտտումն կամ յեկամուտ վորեւէ գույքից, տնտեսագործութեանից և այլն:

Անհրաժեշտ և հասկանալի, վոր մեր սրենքներով Արհմիութեանից նպաստ ստանալը գործազուրկին չեն զրկում գործազրկութեան նպաստ ստանալու իրավունքից: Միութեանները ևս նույն վերաբերմունքն ունեն և հաճախ նպաստ են տալիս ապահովագրական գանձարկից օգնութեան ստացող գործազուրկին:

Ապահովագրական գանձարկիցներից արվող նպաստների չափը կախված է նրանից, թե վոր կատեգորիայի գործազուրկ և այլալանձը: Բոլոր գործազուրկները համեմատ իրենց վորակի բաժանվում են Յ կատեգորիայի. գործազուրկների գասալբութեամբ ըստ կատեգորիաների կատարում է Սոցիալական Ապահովագրութեան Միութեանական Խորհուրդը, համաձայնեցնելով այն Արհտատկցական Միութեանների հետ:

Ընտանիքավոր գործազուրկներին հավելյալ նպաստ արվում է ընտանիքի հետեյալ անդամների համար. ա) 16 տարեքի չհասած անչափահաս զավկներին, իսկ յեթե մեծ են, այն դեպքում միայն, յեթե անաշխատունակ են դառել մինչ 16 տարեկան հասակը. բ) ծերունի ծնողներին, յեթե նրանցից մայրը 50-ից, իսկ հայրը 55-ից սարձր տարեք ունին և առանձին գատումն կամ յեկամուտ չունին ու փաստորեն ապրում են գործազուրկ վորդու հաշվին:

Գործազուրկին արվող հիմնական նպաստի ն բնտանիքի համար արվող հավելյալ նպաստի գումարը չի կարող նրա վերջին Յ ամսական սեկան միջին աշխատավարձի 50% -ից ավելի լինել:

Յեթն գործադուրկ են յերկու ամուսիններն էլ, ապա յուրստն շուրք նրանցից տասնձին և ապահովում, ըստ վորում գալականների համար հավելյալ նպաստը տրվում և ավելի բարձր չափով հիմնական նպաստ ստացողին, իսկ ծնողների համար հավելյալ նպաստը տրվում և ամուսիններից յուրաքանչյուրին տասնձին՝ իր ծնողների համար:

Յեթն ծնողները մի քանի գործադուրկ գալականների խնամքի տակ են յեղել, վորոնք միատեղ են ապրում, ապա հավելյալը տրվում և գործադուրկներից նրան, վորը ստաջինն և դիմել հավելյալ տասնալու համար: Գործադրկության նպաստը նշանակվում է դիմում աալու որից, բայց վոչ չուտ քան Աշխատանքի Բարսայում, իսկ այն վայրերում, վորտեղ Աշխատանքի Բարսաներ չկան համապատասխան միությունում արձանագրվելու որից և վոչ չուտ այն որից, մինչ վորը գործադուրկին աշխատատեղից յուծարքի նպաստ և վճարված:

Այն գործադուրկներին, վորոնք թողել են աշխատանքը իրենց կամքով, առանց յուծարք ստանալու իրավունքի (Տես հոդ. 46 Աշխատանքի Որենագրքի), գործադրկության նպաստը տրվում և վոչ չուտ քան վարձու աշխատանքը ընդհատելու որից մեկ ամիս անցնելուց հետո:

Գործադրկության նպաստը տրվում և վորակյալ բանվորներին և մասնագիտական բարձր կրթություն ստացածներին տարին 9 ամիս, սակայն գործադրկության մեջ ամբողջ շրջանում վոչ ավելի քան 18 ամիս, իսկ մյուսներին տարին 6 ամիս և գործադրկության մեկ ամբողջ շրջանում վոչ ավելի քան 12 ամիս:

Նպաստ տայն անմիջապես գաղարեցվում և այն որից, վոր որը վոր գործադուրկը աշխատանքի յի անցնում, անկախ այն յանից, թի նա քանի ամիս և նպաստ ստացել: Գործադրկության նպաստ ստանալու իրավունքը և համարյապասխան կտանգործարյում դաավելու հարցը վորսչում և հատուկ կազմած «գործադրկության նպաստ նշանակող հանձնաժողովը», վորի նախագահը Ապահովագրական Գանձարկղի ներկայացուցիչն է, իսկ յերկու անդամներից—մեկը՝ Աշխատանքի Բարսայի և մյուսը՝ Արհմիությունների ներկայացուցիչը:

Այսպիսով ուրեմն Արհեստակցական միությունները, բացի այն ազդեցությունից, վոր ունեն գանձարկղների կամբոնեն-

րի վրա գործադուրկների ապահովագրման դործում, վորոնց վարչումները հիշյալ կոմիտեների համար պարտադիր նշանակութեան ունին, իրենց ներկայացուցչի միջոցով անմիջորեն մասնակցում են նաև գանձարկղի աշխատանքներին այս կամ այն գործադուրկին նպաստ բաշխելու դործում:

Գործադուրկների մեջ կան մեծ թվով միութեան անդամներ: 1927 թվի սկզբներում Աշխատանքի Բորսայում հարչվում եր մոտ վեցհարյուր հազար միութեան անդամ:

Միութեան անդամ գործադուրկները այս թվի մեջ մտնում են նաև այն բանվորները, վորոնք ամբողջ տարին լրիվ չեն աշխատում, ինչպես սրիճակ կառուցողները և գյուղատնտեսային բանվորները:

Աշխատանքի Բորսայում ցուցակագրված միութեան անդամ գործադուրկներից մեկ հարյուր հիսուն հազարից ավելին կազմում են ծառայողները:

Ընդհանրապես Միութեան անդամ գործադուրկների մեծ բանակութունը բացատրվում և առանձին ձեռնարկություններում աշխատողների հաճախակի փոփոխմամբ գանձազան պատճառներով՝ հասարկների կրճատման, աշխատանքային կարգապահութեան խախտման, ժամանակավոր աշխատանքների վերջանալու և հիմնադրութեան սլատճառով:

1926 թ. ընթացքում, մեր ձեռնարկություններում տեղի ունեցող բանվորական կազմի թարմացման հետևանքով մոտ յերկու հարյուր հիսուն հազար արտադրողական խմբի բանվորներ կրճատվեցին, վորոնք և արձանագրվեցին Աշխատանքի Բորսայում: Այս թիվը համարյա ամբողջովին համապատասխանում եր արտադրողական խմբի Արհմիութեան անդամ գործադուրկների թվին:

Արհմիութեանները առաջին հերթին և գլխավորապես սգնութեան են հասցնում միութեան գործադուրկ անդամներին, վորոնք միութենական գծով ավելի մեծ ոտաժ ունին:

Ոգնութեան հասցնելու դեպքում ուշադրութեան և դարձվում միութեան անդամ գործադուրկի ընտանեկան դրութեան և անտեսականի վրա—պարզելով նրա տարիքի չափը: Յուրաքանչյուր Միութեան ապահովում ե իր գործադուրկ անդամներին իր միջոցների և գործադուրկ անդամի տնտեսական դրութեան համե-

մաս : Տգադրիչների միությունը, վոր ամենից շատ զարձադուրի անգամ ունի, ողնություն և հասցնում իրեն դորձադուրի անգամների համարյա կեսին : Մեծագործների միությունը—գորձադուրի տնդամների մեկ յերրորդ մասին :

Գորձադուրի անգամներին ողնություն հասցնելու համար Միությունը զլիսավորապես ոգտվում և այն միջոցներից, վորոնք կողմվում են միության աշխատող անդամների կամավոր մուծումներից հողուա դորձադուրի ընկերների : Բացի այդ, Միությունն այդ նպատակի համար վորոշ դուժար և տրամադրում և իր քնդհանուր միջոցներից (անգամավճարներ) :

Արհմիությունների դորձադուրի անգամներին ատունձին որհմիությունների զծով արվսղ նպատակի չափերը տարբեր են և ատունձում են ամսեկան քսան սուրյու միջև :

Պետք և նշել, վոր մեր գորձադրիության յուրահասուցի քնուրթը թերազրում և մեղ կիրառել մի շարք զանազան միջոցներ նրա դեմ պայքարելու համար : Դեռ անցյալ տարվա ընթացքում գորձադրիության դեմ մաքառելու միջոցների թիվը և նրա վրա ծախսված գումարները հասնում են առաջին չափերի : 1926 թ. ամսոռային ամիսներում յուրաքանչյուր սր հասարակական աշխատանքներով զբաղված էլին մոտ 30.000 մարդ, զանազան կուլլեկավորներում աշխատում էլին մոտ 85.000 մարդ, նպատակ ստանում էլին 320—340 հազար գորձադուրի, մոտ յերկու հազար գորձադուրի վերապատրաստվեցին և վերջապես ահագին թվով գորձադուրիներ լրիվ լիկվիդացիայի յենթարկելով իրենց գորձադրիությունը : Ընդունվեցին մշտական աշխատանքի արտադրողականության և ժողովրդական անասության այլ ճյուղերի մեջ : Յեթի չհաշվել այն ծախսերը, վոր կատարվել են գյուղական տնտեսությունը լավացնելու, յերկիրը ինդուստրիալիզացիայի յենթարկելու, զաղթականությունը տեղավորելու հարցը կանոնավորելու նպատակով անասական և պետական խոշոր նշանակություն ունեցող ծրագիրը կյանքում իրագործելու համար, վորի հետևանքով զբաղիտրեն պահասում և գորձադրիությունը, այն ժամանակ դարձյալ կ'տեսնենք, վոր 1926 թվին հատկապես գորձադրիությունը ողնելու նպատակով համաձայն նախնական ավայրների ծախսված է :

1. Գործադրութեան նպաստ ստացու համար	40.500.000 ո.
2. Հասարակական աշխատանքների համար	10.500.000 »
3. Գործազուրկին կուլեկտիվը կազմակերպելու	1.800.000 »
4. Գործազուրկներին պատրաստելու և վերապատրաստելու համար	1.200.000 ո.
5. Կորեսպոնդենտային	500.000 »
6. Գործազուրկների հանրակացարանների, ճշտարանների վրա	100.000 »
7. Աղքատության դանդաղան այլ մեկերի համար	2.500.000 ո.
Ընդամենը ծախսված և 57.100.000 ո.	

Այս դումարը կազմվել է հետևյալ մեռով՝ մոտ 46.500.000 ուսույլին բաց և թողել ապահովագրութեան կենտրոնական վարչությունը, 6.000.000 ուսույլին պետրոլեյի տրամադրած դումարն է, իսկ 4.600.000 ուսույլին տվել են տեղերը Գոսպարծկամները իրենց բյուջեյից:

Այստեղ մենք չենք հիշում այն հսկայական դումարները, վար տրվել են աշխատանքային կուլեկտիվներում աշխատատեղերի մեռի և բոլոր այն միջոցները, վոր կիրառվել են տեղերում և հաշվառման չեն յենթարկվել:

Այս բոլորը ահագին առաջադիմություն և համեմատած առաջիկա տարիների հետ:

Բոլորովին պարզ է, վոր գործադրությունը վերացնելու գործում հիմնական ազդակը, դա ժողովրդական տնտեսութեան գլխավոր ճյուղերի լայնացումը—բարձրացումն և առաջին հերթին արտադրողականութեան և գյուղական տնտեսութեան:

Մեր գործադրութեան բնույթը մեր յերկրի արտադրողականութեան ընդհանրութիւն—ճնշված դրութեան կամ տնտեսական ճգնաժամի և զրազված բանվորական ուժի կրճատման հետևանքը չէ, այլ նա հետևանք է մեծ թվով գյուղից քաղաք յեկող, նուե տեղական բնակչութեան նոր շերտերի կողմից աշխատանքի առաջարկի: Այս յերևույթի հետ միասին տեսնում ենք, թէ ինչպէս սխտեմատիկորեն և անընդհատ աճում և զարգանում են ժողովրդական տնտեսութեան, հիմնական ճյուղերը (արտագրութեան, գյուղական տնտեսութեան, արանսպորտի), յերկրի ընդհանուր ապրանքաշրջանառությունը, բանվոր դասակար-

դի թիվը և նրա անստեղծն ու կույտուրական բարեկեցութեանը :

Մեր գործադրութեան ընտելը և էությունը, նրա դեմ պայքարելու մեր ունեցած միջոցների սղությունը ստիպում են ազատագրական մարտիներին և Արհեստակցական Միութեաններին տուածնին ուշադրութեան դարձնել, վոր ապահովեն ըստ կարելու յն մեծ թվով իսկական գործազուրկներ, այսինքն աշխատանքից զրկվող բանվորական հին կազմեր, և վոր թե անգործ մտացած այն նոր բանվորները, վորոնք յեկել են գյուղից աշխատանք գտնելու :

Այս ուղղութեամբ աշխատելու համար անստեղծապես կարևոր է ամենատեսրտ կապ ստեղծել ապահովագրական մարտիների և Արհեստակցական Միութեանների միջև :

ԻՊԶՊԵՍ ՄՇԱԿԵԼ IX ԳԼՈՒԽԸ

Մշակման հիմնական նպատակն է պարզել սոցիալական ապահովագրութեան բուն էությունը և նշանակությունը դասակարգային անասկեախցի: Այդ պէտք է կատարել ծանաթանալով Սոցիալական Ապահովագրութեան մարմինների բնույթի և նրանց տարած աշխատանքի, ու նրանց հերթական խնդիրների հետ: Պետք է ստանձնադիտ մանրամասն մշակել գործադրկութեան դեմ պայքարելու հարցը, կանոց առնելով կիրառւող միջոցների և գործադրկիների սպասարկման վրա թէ սոցիալական ապահովագրութեան և թէ միութեանների դժոյ:

Պարզելով Սոցիալական Ապահովագրութեան էությունը՝ մեծամասնականների շտապահովագրական վոչ կրճատ ծրագրի իրականացումը պարզելուց հետո, պէտք է ուշադրություն դարձնել սոցիալական ապահովագրութեան և Արհմիութեանների գործունեության կապին և ապահովագրական գործում խնայողութեան նաղլ ակտիմ անցկացնելու նկատմամբ մասնագետների մասնակցութեան նշանակությունը (պայքար սիմուլիացիայի դեմ, և այլն): Այդ հնարավորությունը և անհրաժեշտութեանը բղխում է մեր սոցիալական ապահովագրութեան թէ էությունից և թէ նրա կառուցվածքից, վորը հենվում է ապահովագրվածների խնդիրներունը: Այս (միութեանների և բանվորների մասնակցութեանը սոցիալմարմինների ընտրութեաններում): Առանձին ուշադրություն պիտի դարձնել կարևորագույն հարցերից մեկին, վոր կապված է թէ կադմակերպչական աշխատանքի և թէ Արհմիութեանների պաշտպանողական գործունեության հետ՝ գործադրկութեան և նրա դեմ պայքարելու հարցին: Պետք է ուշադրություն դարձնել ՍՍՀ Միութեանում գոյություն ունեցող գործադրկութեան բնույթի վրա, վորը առաջանում է վոչ թէ արդյունաբերութեան ճգնաժամի հետևանքով (արդյունաբերութեանը դարգանում է աճում է) այլ պլանավորապես արդյունքի գյուղացիներից հոսող բանվորների ալկլցուելի: Գործադրկութեան դեմ պայքարելու համար պէտք է հասուել և ընդհանուր միջոցներ մշակել, ուշադրություն դարձնել խնդուտորիալիզացիայի գյուղացիական անաեռութեաններում ալկլի արդյունաժեշտ կաշառւայի անցնելու նշանակությունը վրա: Այս բոլորի հետ միտասին պէտք է նկատի առնել նաեւ այն տնտիջտիտն ոգնութեանը, վոր հասցրվում է

գործադրական Սոցապմարմինների և Արհմիությունների կազմից :

Մշակելով Գրգւզի, պետք է նրան զատկարգային տեսակետից կապել նախորդ (աշխատանքի պաշտպանութան) գլխի հետ :

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

1. Հաշիի ատնել, թե տեղական ձեռնարկությունում քանի մարդ է ապահովագրական բիսկի յենթարկելի և պարզել, թե սոցապմարմնավորելը ինչպիսի ոգնություն է հասցրել նրանց :

2. Կազմել սխեմա «Ապահովագրութան շրջան» և «բիսկի տեսակները» :

3. Ծանոթանալ Սոցապմարմնավորելի աշխատանքների հետ :

4. Կազմել սոցապմարմինների և արհմիությունների հետ ունեցած փոխհարաբերությունների սխեման :

ԱՏՈՒԳԻՉ ՀԱՐՑԵՐ

1. Ինչո՞ւ չէ ՍՍՀՄ-ում ամեն մի վարձու աշխատավոր ապահովագրվում :

2. Ինչո՞ւ պիտի ապահովագրել ի հաշիվ վարձողի :

3. Սոցիալական Ապահովագրութան որինտակությամբ ինչպիսի նպաստներ են նախատեսված :

4. Ինչպե՞ս է իրագործվում արհմիությունների ղեկավարությունը սոցապմարմինների և նրանց - գործունեյութան նկատմամբ :

5. Սոցապմարմինները և Արհմիությունները ինչպիսի՞ միջոցներ են ձեռնարկում սխեմալիցայի դեմ պայքարելու համար :

6. Ինչի՞ց է առաջանում գործադրկությունը ՍՍՀՄ-ում :

7. ՍՍՀՄ-ում գործադրկները ինչպիսի՞ բանվորներից են կազմված :

8. Ինչո՞ւմն է արտահայտվում արհմիությունների մասնակցությունը պետական մարմինների կողմից գործադրկութան դեմ պայքարելու համար տարբեր աշխատանքներում :

ԼԴԱՑՈՒՑԻՉ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ
ՔԻՉ ՊԱՏՐԱՍՏՎԱԾՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

- * «Хрестоматия по профграмоте», вып. II, бес. IX, вып. I, бес. V.
- ** Бригадиров — Старый страховик. Изд. «Вопросы Труда».
- ** Б. Файнгольд. — Задачи фабзавкомов и социальное страхование.

ՀԱՏ ԱՏՊՐԱՍՏՎԱԾՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

- ** Забелин. Теория социального страхования.
- * А. Чекин. — Введение в социальное страхование.
- ** А. Штейнберг. — Что дает рабочему социальное страхование.
- * Любимов. — Социальное страхование в прошлом и настоящем.
- * Я. Гиндин. — Безработица в СССР (доклад IV Пленуму ВЦСПС). Изд. «Вопросы Труда».
- ** Отчет ВЦСПС VII Съезду (раздел о безработице).
- ** В. Кузатов. — Безработица у нас и на Западе.
- * Бро же. — Регулирование рынка труда и борьба с безработицей.

104.

ԳԻՆԸ 30 ԿՈՊ.

A $\frac{11}{23949}$